

„MISTR TRADIČNÍ RUKODĚLNÉ VÝROBY LIBERECKÉHO KRAJE“

Jméno a příjmení:

JAROSLAV BROŽ

Obor uchované řemeslné tradice: **VÝROBA BŘEZOVÝCH METEL**

Profesní životopis se zaměřením na péči o uchování tradic oboru.

Jaroslav Brož se narodil v Jilemnici a vyrůstal v horské krajině Podkrkonoší, kde žije doposud v malé vesničce Vojtěšice. Už jako malý kluk se od svého dědečka, který žil celý život ve Františkově v Krkonoších, naučil vyrábět pometla. Nejprve pomáhal se sběrem a tříděním materiálu, který získávali z březových větví v okolních lesích. Potom, jako starší chlapec, se celý postup naučil sám. V osmnácti letech se vyučil seřizovačem textilních strojů v Jilemnici, ale protože onemocněl a musel odejít do invalidního důchodu, začal přemýšlet o oživení tradičního řemesla, které ho dědeček naučil. Po roce 1989 začal pozvolna s vyráběním březových metel a byl velice překvapen, když poptávka po nich začala být opravdu veliká. Zpočátku byl zvyklý na to, že když se sháněl materiál v okolních lesích, připravoval se pro výrobu metel nebo se samotná výroba prováděla, tak lidé z vesnice vždy přiložili ruku k dílu, za což si potom odnesli pometla domů. V současné době už to tak bohužel není, lidé nemají zájem se na výrobě podílet, Jaroslav Brož si vše obstarává sám a metly poté prodává. Pomocnou ruku občas přiloží jeho syn, který se od něj řemeslo také naučil.

Popis technologie a tvarosloví zhotovovaných výrobků, popřípadě dalších aktivit péče o lidové tradice.

Domácí výroba březových metel měla v našich zemích velice dlouhou tradici, která souvisela se snahou zabezpečit domácnost jednoduchými a funkčními nástroji a nářadím. Později se z prodeje metel stal vítaný vedlejší přivýdělek. Do výroby se často zapojovala celá rodina i s dětmi, protože práce s březovými větvemi nekladla velké nároky na technologii ani na sílu.

Základním materiálem potřebným k vázání metel jsou březové větve. Ty si pan Jaroslav Brož zajišťuje sám po lesích v okolí svého bydliště, a to na podzim a v zimě, v období

vegetačního klidu. Místní mu hlásí, pokud je nějaká bříza určena k poražení, aby z ní mohl přednostně získat větve. Odřezané větve si pan Brož v otýpkách odnáší domů. V jeho domácí dílně se potom proutí řeže a třídí na různé velikosti. Z nejmenších proutků vyrobí tzv. pomítko (název, který si v rodině Brožů sami vytvořili), které se omotá delšími a silnějšími pruty a vytvoří tzv. hlavu, několik takových hlav ovázaných motouzem a skládaných k sobě tvoří celou metlu. Spodní i horní část březových větví se potom zakrátí na společnou délku. Nakonec se horní částí vloží násada a přidrátuje ocelovým drátkem. Násadu si pan Jaroslav Brož vyrábí také sám, z koupeného dřeva, takže materiál se odvíjí od toho, co je zrovna dostupné. Nejčastěji používá smrkové nebo borovicové dřevo.

Celkově i se získáním potřebného materiálu trvá výroba jedné metly kolem tří hodin, za sezonu jich průměrně pan Brož vyrobí kolem sedmdesáti, to ale velice záleží na poptávce a na počtu akcí a řemeslných trhů, jichž mu zdravotní stav dovolí se zúčastnit. Poptávka také vzrůstá každoročně pravidelně před filipojakubskou nocí, tedy před pálením čarodějnic.

Tvary březových pometel, které pan Brož vyrábí, jsou pořád stejné, mění se pouze jejich velikost, která se odvíjí od poptávky. Vyrábí se jak metly klasické, velké, tak malé, například s dvacetimetrovou násadou, které slouží jako suvenýry často vyvážené i do zahraničí.

Seznam předkládaných výrobků, popřípadě dalších materiálů, se stručným komentářem.

Obrázek č. 1: Březové metly Jaroslava Brože.

Obrázek č. 2: Březová metlička s násadou dlouhou 20 cm.

Obrázek č. 3: Jaroslav Brož při předvádění svého řemesla ve skanzenu v Přerově nad Labem.

Obrázek č. 4: Jaroslav Brož na Dřevosochání ve Františkově v Krkonoších.

Obrázek č. 5: Jaroslav Brož při předvádění svého řemesla na Velikonocích na Dlaskově statku v Dolánkách u Turnova.

Informace o schopnosti předávat osvojené profesní znalosti a dovednosti následovníkům.

V dřívějších dobách bylo ve Vojtěšicích a vesnicích okolo zvykem, že se vyrábění metel účastnili lidé ze vsi a okolí, společně chodili na březové proutí a byli přítomni i při samotné výrobě, takže se všichni současně mohli řemeslu naučit. V dnešní uspěchané době nicméně na tyto činnosti nemají lidé čas nebo chuť, z výroby pometel se stala záležitost pouze rodiny pana Brože. Jaroslav Brož předal znalost svého řemesla svému synovi Jaroslavovi, a nadále se

snaží jej rozšiřovat mezi lidi na různých řemeslných akcích a ve skanzenech, kam pravidelně jezdí nejen prodávat, ale hlavně předvádět výrobu pomitel.

Informace o účasti na přehlídkách, výstavách a specializovaných trzích tradičního lidového řemesla.

Jaroslav Brož je pravidelným účastníkem Dřevosochání, které se každoročně koná ve Františkově v Krkonoších, několikrát ročně také dojíždí do skanzenu v Přerově nad Labem, kde návštěvníky učí téměř zapomenutému řemeslu. Objevuje se také na akcích pořádaných Muzeem Českého ráje v Turnově, a to zejména na Dlaskově statku, naposledy například na Velikonocích na Dlaskově statku v březnu letošního roku. Napřesrok se pan Brož také zúčastní Staročeských řemeslných trhů v Turnově. V dřívějších letech, kdy mu to zdravotní stav více dovolil, se také účastnil vánočních řemeslných trhů v Rokytnici nad Jizerou a Jilemnicí.